

YENİDOĞAN BAKIMINDA KÜLTÜRLERARASI UYGULAMALAR KONUSUNDA LİTERATÜR İNCELEMESİ

Halime AYDEMİR*, Rabia EKTİ GENÇ**

*Öğr. Gör. Halime AYDEMİR, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü,
Kırşehir ORCID: 0000-0003-2548-004X

**Prof. Dr. Rabia EKTİ GENÇ, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı, İzmir
ORCID: 0000-0002-6762-0496

ÖZET

Tarihsel olarak bakıldığında “halka ait” geleneksel uygulamalar, çeşitli biçimlerde ve yeniden üretilerek var olmaktadır. Modern tıptaki gelişmelere rağmen hala geleneksel yenidoğan uygulamaları yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışma “Yenidoğan Bakımında Kültürlerarası Uygulamalar” ile ilgili son 20 yılda yayınlanmış çalışmaların gözden geçirilmesi ve çalışmalardan elde edilen verilerin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili literatür incelemesi; Pubmed veri tabanında, 01 Nisan-24 Mayıs 2019 tarihleri arasında Adnan Menderes Üniversitesi Kütüphanesi veri tabanları kullanılarak yapılmıştır. Tüm yayınlar çalışma yöntemleri ve bulguları açısından incelenmiştir. Yenidoğan bakımında kültürlerarası uygulamalar konusunu içeren 3 çalışmaya ulaşılmıştır. 2 çalışmada termal bakım uygulamaları, yaşam koşullarına göre yenidoğan uygulamalarına yer verilmiştir. Diğer 1 çalışmada ise yenidoğan emzirme uygulamaları ve rutin bakıma yer verilmiştir. Toplum sağlığının yükseltilmesi için yenidoğana yönelik zararlı uygulamaların düzeltilmesi ve olumlu davranışların kazandırılması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Yenidoğan, Yenidoğan bakımı, Kültürlerarası uygulamalar, Geleneksel uygulamalar

THE INVESTIGATION OF LITERATURE ON INTERCULTURAL PRACTICES IN NEONATAL CARE

ABSTRACT

Looking at it historically “public” traditional practice sexist in various forms and are reproduced. Despite advances in modern medicine, traditional neonatal practices are still widely used. This study was carried out to review the studies published in the last 20 years on “Intercultural Practices In Neonatal Care” and to examine the data obtained from the studies. Literature review on the subject; It was made using the database of Adnan Menderes University Library between 01 April-24 May 2019 in Pubmed database. All publications were examined in terms of study methods and findings. Three studies including intercultural practices in neonatal care have been reached. In two studies, thermal care practices, neonatal practices according to living conditions were included. In another study, neonatal breastfeeding practices and routine care were included. In order to increase public health, harmful practices for neonatal should be corrected and positive behaviors should be gained.

Keywords: Neonatal, Neonatalcare, Intercultural practices, Traditional practices

*6-9 Kasım 2019 tarihinde, Ankara’da düzenlenen, 4. Uluslararası 5. Ulusal Ebelik Kongresi’nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Tarihsel olarak bakıldığında “halka ait” geleneksel uygulamalar, çeşitli biçimlerde ve yeniden üretilerek var olmaktadır (Kaplan, 2010). Modern tıptaki gelişmelere rağmen hala geleneksel yenidoğan uygulamaları yaygın olarak kullanılmaktadır (Young, Worswick & Stoffell, 2001; Shaikh & Hatcher, 2005). Toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesi yenidoğanın sağlığına gereğince önem vermekle, yenidoğanın sağlığı ise yenidoğanın bakımında birincil sorumluluğu üstlenen annelerin yenidoğan bakımı hakkındaki bilgi, tutum ve uygulamaları ile yakından ilgilidir.

Kültür ve toplum ayrılmaz bir bütündür. Her konuda olduğu gibi sağlıkla ilgili konularda da kültürün etkisi görülmektedir. Doğru olmayan bilgilerle yapılan bu uygulamalar çoğu zaman sağlık açısından zararlı olabilmektedir. Geleneksel uygulamalardan en çok etkilenen grupta ise bebekler yer almaktadır (Meriç & Elçiöğlü, 2004).

Kültür, Latince “Cultura” kökünden türetilmiş Fransızca bir kelimedir. Kültürle ilgili kapsamlı ilk tanımlamanın İngiliz Antropolog Tylor’a ait olduğu bilinmektedir. O, kültürü ‘kişinin, toplumun bir üyesi olarak kazandığı bilgi, inanç, sanat, hukuk, âdet, gelenek, alışkanlık ve yeteneklerin bütünü’ şeklinde tanımlamaktadır (Aman, 2012).

Kültür; düşünce, iletişim, ırk, inanç, sosyal gruplar, etnik veya dini kurumların ortak özellikler dahil olmak üzere öğrenilen davranışlar olarak tanımlanır (Young & Guo, 2016).

Türk Dil Kurumu kültürü; “Tarihî, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları oluşturmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” olarak tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu).

Bir toplumun yaşama biçimi olarak kısaca tanımlanabilecek olan kültür, insan tarafından içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olarak toplumdan elde ettiği bilgi, inanç, sanat, ahlak, kanun kuralları, gelenek, alışkanlıklar ve yeteneklerin meydana getirdiği karmaşık bir bütün olarak tanımlanmaktadır (Seviğ & Tanrıverdi, 2012).

İnsanların sağlıkla ilgili inanç ve uygulamaları, içinde yaşadığı toplumun kültürünün bir parçasıdır. Daha iyi sağlık hizmeti verebilmek için bakım verilen grubun hastalık ve sağlığı nasıl algıladıklarını ve buna nasıl tepki verdiklerini anlamak gerekmektedir (Tortumluoğlu, 2004).

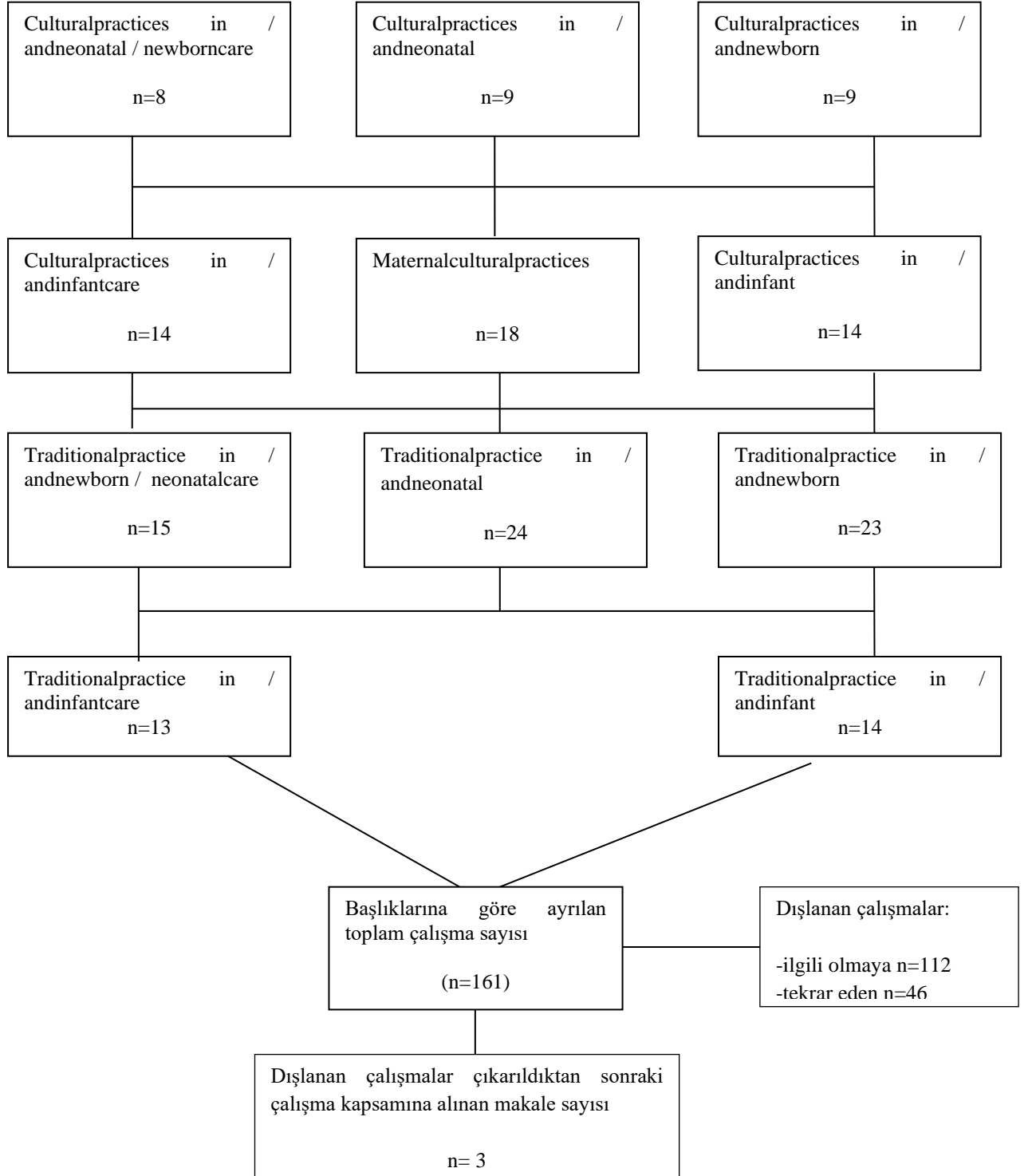
Toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesi yenidoğanın sağlığına gereğince önem vermekle, yenidoğanın sağlığı ise yenidoğanın bakımında birincil sorumluluğu üstlenen annelerin yenidoğan bakımı hakkındaki bilgi, tutum ve uygulamaları ile yakından ilgilidir (Özvarış, 2001). Yenidoğan bakımındaki uygulamalarda, ebeler ve anneler arasındaki karşılıklı güven ve etkileşim önemlidir. Bu güven ve etkileşim özellikle kültürlerarası bağlamda önem kazanmaktadır.

Yenidoğan / Bebeğe uygulanan zararlı kültürel / geleneksel uygulamalar, yenidoğanın / bebeğin hastalanmasına, enfeksiyon gelişmesine veya tedavi sürecinin uzamasına ve böylelikle de ileriki yaşamında sekel kalmasına neden olabilmektedir (Arisoy, Canbulat & Ayhan, 2014).

Bebeklerin bakımında birincil sorumluluğu üstlenen annelerin bebek bakımına ilişkin bilgi yetersizliği veya öğrendiği yanlış geleneksel inanç, bilgi ve uygulamalar bebeklerin sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Sık görülen bu tür yanlış uygulamalar, bebeklerin erken tanı ve tedavisini geciktirmekte ve bebeklerin sağlığını olumsuz etkilemektedir. Bebeklerin sepsisten ölmeleri, ileriki yaşlarında metabolik ve enfeksiyonel hastalıklara yakalanma risklerini de artırmaktadır. Bu nedenle annelerin bebek bakımı uygulamalarını bilmesi önem taşımaktadır (Özyazıcıoğlu, 2004; Çalışkan et al., 2005). Kültürlerarası uygulamalardan yenidoğanı olumsuz etkileyen uygulamaların neler olduğunu saptayıp ebe olarak neler yapılabileceğine yönelik bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma, konuyla ilgili yayınların geriye dönük olarak taranması biçiminde gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla konu ile ilgili literatür incelemesi; Pubmed veri tabanında, 01 Nisan-24 Mayıs 2019 tarihleri arasında Adnan Menderes Üniversitesi Kütüphanesi veri tabanları kullanılarak yapılmıştır. Taramada kullanılan anahtar kelimeler; “cultural practices in / and neonatal / newborn care”, “cultural practices in / and neonatal”, “cultural practices in / and newborn”, “cultural practices in / and infant care”, “maternal cultural practices”, “cultural practices in / and infant”, “traditional practice in / and newborn / neonatal care”, “traditional practice in / and neonatal”, “traditional practice in / and newborn”, “traditional practice in / and infant care”, “traditional practice in / and infant” şeklinde sıralanmaktadır. Tarama, 1999-2019 yıllarını kapsayan çalışmalarda yapılmış olup, akış şeması aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Akış Şeması

Çalışmaya Dahil Edilme Kriterleri

- 01 Nisan-24 Mayıs 2019 tarihlerinde ulusal/uluslararası bir dergide yayınlanmış olması
- Orijinal araştırma olması ya da randomize kontrollü çalışma olması
- Tam metinlerine ücretsiz erişim olması
- 1999-2019 yılları arasında olması
- İnsan çalışmaları olması

Çalışmaya Dahil Edilmeme Kriterleri

- Orijinal araştırma olmaması
- Derleme çalışması olması
- Tam metinlerine ücretsiz ulaşılamaması
- 1999-2019 yılları arasında olmaması
- İnsan dışı çalışmalar olması

Çalışmanın Yürütülmesi

Literatür tarama sonrası konuyla ilgili 161 çalışmaya ulaşılmıştır. Konuyla ilgili olmayan ve tekrar eden çalışmalar çıkartıldıktan sonra geriye 3 çalışma kalmıştır. Çalışmaya dahil edilen 3 makalenin tam metnine ulaşılmıştır.

BULGULAR

Yenidoğan bakımında kültürlerarası uygulamalar konusunu içeren 3 çalışmaya ulaşılmıştır. 2 çalışma 2014 yılında Tanzanya ve Malawi’de, 1 çalışma ise 2018 yılında Mısır’da yapılmıştır. Çalışmalar nitel çalışma özelliğinde olup; 2 çalışmanın örnekleme annelerden oluşmaktadır. Diğer 3. çalışma ise kadın, erkek, büyükanne, geleneksel doğum takımı, geleneksel şifacılar olmak üzere kalabalık bir gruptan oluşmaktadır. 2 çalışmada termal bakım uygulamaları, yaşam koşullarına göre yenidoğan uygulamalarına yer verilmiştir. Diğer 1 çalışmada ise yenidoğan emzirme uygulamaları ve rutin bakıma yer verilmiştir (Tablo 1).

Çalışmada örneklem grubu farklılık göstermekle birlikte 130, 200 ve 22.243 olduğu belirlenmiştir. En az örneklem sayısı 130, en fazla örneklem sayısı ise 22.243’tür.

Tanzanya’da yapılan çalışmada;

-Bir sağlık tesisinde doğan bebeklerin % 45’i ve evde doğanların % 19’u doğumdan altı ya da daha fazla saatte yıkandığı,

-Gecikmeli banyo yapmanın temel nedeni sağlık çalışanlarının tavsiyesi olduğu,

-Erken banyo yapmanın temel nedeni bebeğin kirli, özellikle de bebeğin sperm olduğuna inanılan açık bir verniks varlığının olması,

-Termal bakım davranışlarının çoğunun iyileştirilmesi gerektiği bulgularına ulaşılmıştır.

Malawi’de yapılan çalışmada;

-Preterm yenidoğanların gebelik yaşı 9 aya ulaşmaya kadar banyo yaptırılmadığı,

-Bebek gebelik yaşı 9 aya ulaşmaya kadar evin içinde tutulduğu,

-Evin pencereleri ve kapıları her zaman kapalı tutulduğu,

-Temiz bir çevre sağlandığı (yenidoğan kıyafetleri yıkamak ve toz kontrolü için evin etrafına su serpmek).

-İçeride sıcaklık sağlamak için plastik şişelerin ve sıcak su torbaların kullanımının olduğu,

-Evi sıcak tutmak için evin içinde ateş yakıldığı,

-Bebekğin battaniyelere sarıldığı,

-Annelerin anne sütünü sağıarak bir bardağa koyup kaşık kullanarak yenidoğanı beslediği bulgularına ulaşılmıştır.

Preterm için bakımda karşılaşılan zorluklar;

-Erken doğmuş bebekler sıklıkla hastalanmakta,

-Erken doğmuş bebek annesi iş, ev işleri örnek yakacak odun yetiştiriciliği yapmamakta,

-Erkekler evlilik dışı başka cinsel ilişkilere başlamakta,

-Erken doğmuş bebekler için bakımın nasıl yapılacağı hakkında bilgi eksikliğinin olmasıdır.

Mısır’da yapılan çalışmada;

-Yenidoğan emzirme uygulamalarında; kimyon, su, şeker, çemen otu, formula süt, otlar, inek sütü, bal, pirinç çorbası kullanıldığı,

-Rutin bakımda;

Göbek bakımı; su, pudra, yemeklik sıvı yağ, alkol, kına, un, antibiyotik/betadin, bebek sıvı yağı, hayvan gübresi, siyah pudra (sürme)

Göz bakımı; siyah pudra (sürme), soğan, limon, tuz, karanfil, acı biber

Cilt bakımı; pudra, yemeklik sıvı yağ, kına, bebek yağı, zeytin yağı, badem yağı, vazelin, kimyon yağı, kırmızı kum, bal, soğan

Kulak bakımı; soğan, tuz, sarımsak, yumurta, turp

Ağız bakımı; sarımsak, yumurta

Burun bakımı; sarımsak kullanıldığı bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 1. Yenidoğan bakımında kültürlerarası uygulamalar ile ilgili yapılan çalışmalar

Yazar	Yıl	Çalışma tipi	Yöntem/Örneklem Sayısı	Sonuç
Shamba, Schellenberg, Hildon, Mashasi, Penfold, Tanner, Marchant, & Hill(Tanzanya)	2014	Nitel çalışma	Anket verileriyle geliştirilen çok yönlü çalışma n= 22.243 kadın	Termal bakım uygulamaları: a) hemen kurutup bebeğin sarılması; b) banyo uygulamaları dahil en az 6 saat geciktirmek ve ılık su kullanmak; c) bebeğin kafasını örtmek gibi günlük bakım; d) ten tene temas
Gondwe, Munthali, Ashorn, & Ashorn(Malawi)	2014	Nitel çalışma	Odak grup tartışmaları Kadın 4 grup (n=49) Erkek 6 grup (n=29) Büyükanneler 4 grup (n=32) Annelere erken doğmuş bebekler ile derinlemesine mülakat (n=10) Geleneksel doğum takımı ile derinlemesine görüşme (n=6) Geleneksel şifacılarla derinlemesine görüşme (n=4) n=130 kişi	-Bu toplulukta, preterm bebekler için bildirilen zararlı bakım uygulamaları ayrıca yoksulluk ve evde bu bebeklere nasıl özen gösterileceğine dair bilgi eksikliğinin olduğudur.
Osman, Gafferc, Sharkawyc & Brandond(Mısır)	2018	Yüz yüze görüşme	Ana çocuk sağlığı ve klinikte n= 200 kadın	-Mısır'ın üst düzeyinde yenidoğan bakımı için kadınlar tarafından çeşitli kültürel uygulamalar kullanılmaktadır. -Çoğu bu uygulamaların yenidoğan sağlığı üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir ve sonlandırılmalıdır. -Kadın bakımı uygulamalarını değiştirmek için kapsamlı müdahalelere ihtiyaç vardır.

TARTIŞMA

Yenidoğan doğduktan sonra hijyen ve bakımına yönelik kültürel uygulamalar yapılmaktadır (Akman & Gözüyeşil, 2018). Shamba ve ark (2014)'nin çalışmasında; sağlık tesisinde doğan bebeklerin % 45'i ve evde doğanların % 19'u doğumdan altı ya da daha fazla saatte yıkandığı belirtilmektedir. Gecikmeli banyo yapmanın temel nedeni sağlık çalışanlarının tavsiyesi olduğu da belirtilmektedir (Shamba et al., 2014). WHO rehberlerine dayalı rehber geliştirme grubunun fikir birliğine göre; yenidoğan banyosunun doğumdan sonraki 24 saate kadar ertelenmesi gerektiği eğer kültürel nedenlerden dolayı mümkün değilse, banyonun en az doğumdan sonraki 6 saate kadar ertelenmesi gerektiği önerilmektedir (World Health Organization (WHO) Recommendations on Postnatal Care of The Mother and Newborn, 2013). Gondwe ve ark (2014)'nin çalışmasında; preterm bebekler için bildirilen zararlı bakım uygulamalarının olduğu ve evde bu bebeklere nasıl özen gösterileceğine dair bilgi eksikliğinin olduğu belirtilmektedir (Gondwe, Munthali, Ashorn & Ashorn, 2014). WHO rehberlerine dayalı rehber geliştirme grubunun fikir birliğine göre; preterm ve düşük doğum ağırlıklı bebekler doğumdan hemen sonra belirlenmesi ve mevcut WHO rehberlerine göre özel bakım verilmesi önerilmektedir (WHO Recommendations on Postnatal Care of The Mother and Newborn, 2013). Osman ve ark (2018)'nin çalışmasında; göbek kordon bakımında su, pudra, yemeklik sıvı yağ, alkol, kına, un, antibiyotik/betadin, bebek sıvı yağı, hayvan gübresi, siyah pudra (sürme) kullanıldığı belirtilmektedir (Osman, Gafferc, Sharkawyc & Brandond, 2018). WHO rehberlerine dayalı rehber geliştirme grubunun fikir birliğine göre; düşük neonatal mortalitenin olduğu orta ortamlarda / evde ve sağlık

kuruluşlarında doğan yenidoğanların göbek kordon bakımı için temiz ve kuru tutulması önerilmektedir (WHO Recommendations on Postnatal Care of The Mother and Newborn, 2013).

Ebelerden yenidoğan sağlığına zarar verebilecek geleneksel uygulamalar ve riskleri ile ilgili sağlık eğitimleri verilmesi, eğitimlerin sürekli ve düzenli olarak yapılması önerilmektedir (Karabulutlu, 2014).

SONUÇ VE ÖNERİLER

İncelenen çalışmalarda yenidoğan bakımına yönelik yararlı uygulamalar yanında zararlı olan uygulamalarında olduğu görülmektedir. Sosyo ekonomik ve bilgi eksikliği durumlarının yenidoğan bakımına yönelik yararlı uygulamaları olumsuz etkilediği bildirilmektedir. Bunun için kapsamlı müdahaleler yapılması yararlı olacaktır.

Yenidoğan sağlığını etkileyen geleneksel uygulamaların bilinmesi, bunlardan zararlı olanların ortaya çıkarılması ve yok edilmeye çalışılması, sürdürülmesinde sakınca olmayanların ise korunması ve kültürel özellikler ile geleneklere sahip çıkılması oldukça önemlidir (Özyazıcıoğlu & Öncel, 2012).

Yenidoğan için bakım önerilerinde banyo doğumdan sonraki 24 saate kadar ertelenmelidir. Eğer kültürel nedenlerden dolayı banyo en az doğumdan sonraki 6 saate kadar ertelenmelidir. Anne ve yenidoğanın doğumdan sonra 24 saat aynı odada olması sağlanmalıdır (WHO Recommendations on Postnatal Care of The Mother and Newborn, 2013). Ebelerin hizmet verdiği toplumun kültürel yapısını tanımlayarak ve değerlendirerek bütüncül yaklaşım sunması ve kadınları bebek bakımı konusunda eğitmeleri önerilmektedir. Eğitimlerin özellikle daha çok postpartum dönemde ve ev ziyareti yoluyla yapılması daha yararlı olacaktır (Özen Çınar, Korkmaz Aslan, Kartal, İnci & Koştu, 2015).

KAYNAKLAR

Akman, G., Gözüyeşil, E. (2018). Doğum sonu dönemde geleneksel uygulamalar yönelik yapılan araştırmaların incelenmesi. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi, 12, 92-125.

Aman, F. (2012). Bronislaw Malinowski'nin kültür teorisi, T.C. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 21(1), 135-151.

Arısoy, A., Canbulat, N., Ayhan, F. (2014). Karaman ilindeki annelerin bebeklerinin bakımında uyguladıkları geleneksel yöntemler, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 17(1), 23-31.

Çalışkan Işık, Z., Yaramış, N., Karataş, N., Koç, N., Gök, Y., ve ark. (2005). Bebeklik ve çocuklukta karşılaşılan sorunlara ilişkin geleneksel inanç ve uygulamalar. 13. Ulusal Neonatoloji Kongresi (Uneko 13) ve Yenidoğan Hemşireliği Kongresi Bildiri Kitabı, Kayseri.

Gondwe, A., Munthali, A.C., Ashorn, P., Ashorn, U. (2014). Perceptions and experiences of community members on caring for preterm newborns in rural Mangochi, Malawi: a qualitative study, BMC Pregnancy and Childbirth, 14, 399-407.

Kaplan, M. (2010). Geleneksel tıbbın yeniden üretim sürecinde kadın. Ankara kent örneğinde kuşaklar arası çalışma, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.

Karabulutlu, Ö. (2014). Kars ilinde doğum sonu dönemde yenidoğan bakımına yönelik yapılan geleneksel uygulamaların belirlenmesi, DEUHYO ED, 7 (4), 295-302.

Meriç, M., Elçioğlu, O. (2004). Halk tababetinin çocuklara yönelik uygulamaları, 1. Halk Bilim Sempozyumu Sempozyum Kitabı, Eskişehir.

Osman, A., Gafferc, Y., Sharkawyc, A., Brandond, D. (2018). Maternal cultural practices for neonates' care in upper Egypt, Women and Birth 2018, 31, 278-285.

Özen Çınar, İ., Korkmaz Aslan, G., Kartal, A., İnci, F.H., Koştu, N. (2015). Annelerin 0-1 yaş bebek bakımında uyguladıkları geleneksel yöntemlerin incelenmesi, TAF Preventive Medicine Bulletin, 14(5), 378-386.

Özvarış, Ş. (2001). Sağlık eğitimi ve sağlığı geliştirme, Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı, Ankara.

Özyazıcıoğlu, N. (2004). 12 aylık çocuğu olan annelerin sağlık sorunlarında başvurdukları geleneksel uygulamalar, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 7(3), 30-38.

Özyazıcıoğlu, N., Öncel, S. (2012). Çocuk bakımında kültürel (geleneksel) yaklaşımlar. Ü. Seviğ & G. Tanrıverdi (Eds), *Kültürlerarası hemşirelik*. (pp.203-227). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevi.

Seviğ, Ü., Tanrıverdi, G. (2012). *Kültürlerarası hemşirelik*. İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevi.

Shaikh, B.T., Hatcher, J. (2005). Complementary and alternative medicine in Pakistan: prospects and limitations, *Evid Based Complement Alternat Med*, 2 (2), 139-142.

Shamba, D., Schellenberg, J., Hildon, Z.J.L., Mashasi, I., Penfold, S., Tanner, M., Marchant, T., Hill, Z. (2014). Thermal care for newborn babies in rural southern Tanzania: a mixed-method study of barriers, facilitators and potential for behaviour change, *BMC Pregnancy and Childbirth*, 14, 267-275.

Tortumluoğlu, G. (2004). Transkültürel hemşirelik ve kültürel bakım modeli örnekleri, *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 47-57.

Young, R.J., Worswick, D., Stoffell, B. (2001). Complementary medicine in intensive care: ethical and legal perspectives, *Anaesthesia and Intensive Care*, 29, 227-238.

Young, S., Guo, K. (2016). Cultural diversity training: the necessity of cultural competence for healthcare providers and in nursing practice, *Health Care Manag*, 35(2), 94-102.

Kültür tanımı. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi 05 Mayıs 2020.

WHO Recommendations on Postnatal Care of The Mother and Newborn. (2013). Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/97603/9789241506649_eng.pdf;jsessionid=E2D059CDA7CD59468699283165636962?sequence=1 Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2020.